

Sisukord

1. Ainevaldkond: võõrkeeled	2
1.1. Ainevaldkonna pädevused	2
1.2 Ainevaldkonna õppeained.....	2
1.3 Õppeaine nädalatundide jaotumine.....	2
1.4 Ainevaldkonna kirjeldus	2
2. Aine: eesti keel teise keelena	3
2.1 Õppe- ja kasvatuseesmärgid.....	3
2.2 Õppeaine kirjeldus	4
2.3 Õppetegevus.....	4
2.4 Füüsiline keskkond	5
2.5 Hindamise üldalused	5
2.6 Läbivad teemad	5
2.7 Lõiming teiste õppeainetega ja üldpädevused	6
3. Gümnaasiumi õpitulemused.....	8
4. 10.klass.....	9
4.1 Õppesisu (üldmaht 140 tundi, 4 kursust)	9
5. 11. klass.....	12
5.1 Õppesisu (üldmaht 140 tundi, 4 kursust)	12
6. 12. klass.....	14
6.1 Õppesisu (üldmaht 140 tundi, 4 kursust)	14
7. Hindamine	18
3. KEELEOSKUSTASEMED B1.2.-C1	19

1. Ainevaldkond: võõrkeeled

1.1. Ainevaldkonna pädevused

Võõrkeelte õpetamise eesmärk gümnaasiumis on kujundada õpilastes võõrkeelepädevus, s.o suutlikkus kasutada võõrkeelt iseseisva keelekasutaja tasemel, see tähendab B-keeleoskustasemel. Võõrkeelte õpetamisega taotletakse, et gümnaasiumi lõpuks õpilane:

- 1) suhtleb eesmärgipäraselt nii kõnes kui ka kirjas, järgides vastavaid kultuuritavasid;
- 2) mõistab ja tõlgendab võõrkeeles esitatut;
- 3) on omandanud teadmisi eri kultuuridest, mõistab kultuuride sarnasusi ja erinevusi ning väärtustab neid;
- 4) on omandanud elukestvaks õppeks motivatsiooni ja vajalikud oskused.

1.2 Ainevaldkonna õppeained

Ainevaldkonda kuuluvad võõrkeeled, k.a eesti keel teise keelena. Gümnaasiumis õpitakse B-keeleoskustasemel vähemalt kaht võõrkeelt. Õpilasel, kes õpib eesti keelt teise keelena, on üks kohustuslik võõrkeel.

1.3 Õppeaine nädalatundide jaotumine

Eesti keel teise keelena - kohustuslikke kursuseid on 12.

- 10. klass - 4 tundi nädalas (4 kursust)
- 11. klass - 4 tundi nädalas (4 kursust)
- 12. klass - 4 tundi nädalas (4 kursust)

1.4 Ainevaldkonna kirjeldus

Keelepoliitiline eesmärk on saavutada gümnaasiumi lõpuks vähemalt kahe võõrkeele valdamine iseseisva keelekasutaja tasemel (B-tase). Võõrkeele oskus toetab suutlikkust mõista ja väärtustada mitmekultuurilist maailma ning laiendab eneseväljendusvõimalusi erinevate keeleliste ja mittekeeleliste vahenditega. Võõrkeelte õppimine arendab süsteemset mõtlemist. Keelehariduse eesmärk on suurendada inimese keelepagasit, kus ühe võõrkeeleõpe toetab teise võõrkeele omandamist. Õpitavate keelte valik peab olema võimalikult lai, et õpilane saaks arendada oma keelelisi pädevusi mitmes keeles.

Võõrkeelte õppes lähtutakse Euroopa keeleõppe raamdokumendi põhimõtetest ja raamdokumendis kirjeldatud keeleoskustasemetest. Kõigi võõrkeelte, k.a eesti keel teise keelena, õpitulemused on raamdokumendile toetudes kirjeldatud ühtsetel alustel. Raamdokumendi põhimõtete rakendamine õppes võimaldab arvestada õppija ealist ning individuaalset eripära, seada erineva edasijõudmisega õpilastel endale jõukohaseid õpieesmärke ning anda tagasisidet saavutatud kohta, toetades õpimotivatsiooni ning iseseisva õppija kujunemist.

Keeleõpe ei piirdu teatud keeleoskustaseme saavutamise ja mingiks hetkeks. Tähtis on toetada õpilaste motivatsiooni, arendada oskusi, kujundada enesekindlust ning saada keelekogemusi ka väljaspool kooli, mis loob eelduse elukestvaks õppeks. Keeleõpe on pidev protsess, kus edasimineku tagab ainult järjepidevus.

Kuna võõrkeel on eelkõige vahend teabe hankimiseks ja selle edastamiseks suhtluses, siis on keeleõppe keskmes teemavaldkonnad, mille kaudu ja mille piires kujundatakse suhtluspädevust. Need on kõigile võõrkeeltele ühtsed, teemavaldkondade erinevused tulenevad õpitava keele sihttasemest ja õppe kestusest. Suhtluspädevust kujundatakse keele nelja osaoskuse – kuulamise, lugemise, rääkimise ja kirjutamise arendamise kaudu. Erinevaid osaoskusi õpetatakse omavahel lõimitult.

Võõrkeelte, eriti aga eesti keele kui teise keele lõiming teiste õppeainetega ning õppimist soodustava õpikeskkonna loomine toetavad suhtluspädevuse omandamise kõrval ka maailmapildi, enesehinnangu ja väärtuskäitumise arengut. Õppijas arendatakse oskust võrrelda oma keelt ja kultuuri teistega, mõista ja väärtustada nende eripära, olla salliv ning vältida eelarvamuslikku suhtumist võõrapärasesse. Teiste kultuuride tundmine aitab teadlikumalt tajuda oma keele ja kultuuri spetsiifikat. Õpilane ei omanda pelgalt kaht käitumis- ja suhtlemisviisi, vaid temast saab mitmekeele kõneleja ning mitme kultuuri tundja. Ühe keele oskamine mõjutab keele- ja kultuuripädevust teises keeles ning aitab kaasa inimese kultuuriteadlikkuse, oskuste ja oskusteabe arengule tervikuna.

Võõrkeeleõpe eeldab avatud ja paindlikku metoodilist käsitust, et kohendada õpet õpilase vajaduste järgi. Õppijakeskse võõrkeeleõppe tähtsamad põhimõtted on: 1) õppija aktiivne osalus õppes, tema teadlik ja loov võõrkeele kasutamine ning õpistrateegiate kujundamine; 2) keeleõppes kasutatava materjali sisu vastavus õpilase huvidele; 3) erinevate aktiivõppevormide (sh paaris- ja rühmatöö) kasutamine; 4) õpetaja rolli muutumine teadmiste vahendajast õpilase koostööpartneriks ja nõustajaks teadmiste omandamises; 5) õppematerjalide mitmekesisus, nende kohandamine ja täiendamine lähtuvalt õppija eesmärkidest ning vajadustest.

2. Aine: eesti keel teise keelena

2.1 Õppe- ja kasvatusesmärgid

Eesti keelt teise keelena õppides kujundatakse ainepädevus, mis sisaldab keelepädevust, väärtushinnanguid ja -hoiakuid ning õpioskusi.

Gümnaasiumi lõpus õpilane:

1) oskab keelt tasemel, mis võimaldab Eesti ühiskonnas ja eestikeelses keskkonnas iseseisvalt toime tulla;

- 2) on võimeline jätkama õpinguid eesti keeles ning kasutama eesti keelt töökeskkonnas ja ametkondlikus suhtluses;
- 3) mõistab ja väärtustab oma ning eesti kultuuri sarnasusi ja erinevusi ning arvestab suhtluses eesti kultuurinorme ja tavasid;
- 4) analüüsib oma teadmisi ja oskusi ning tugevusi ja nõrkusi; omandab elukestvaks õppeks motivatsiooni ning vajalikud oskused.

2.2 Õppeaine kirjeldus

Eesti keele õpetuse tähtsamaid ülesandeid on kujundada keeleoskus, mis võimaldab Eesti ühiskonnas iseseisvalt toime tulla ning paneb aluse elukestvale õppele. Eesti keele arendamise strateegiast tulenevalt seab õppekava eesmärgi liikuda C1-keeleoskustaseme saavutamise poole gümnaasiumi lõpuks. Eesti keele õppe kaudu toetatakse õpilaste suutlikkust õppida teisi aineid eesti keeles.

Gümnaasiumis on üldteema „Mina ja maailm“. Viis teemavaldkonda ja nende alateemad on igapäevaelus omavahel põimunud ning samamoodi võib neid käsitleda ka keeleõpetuses. Erinevate teemade kaudu saab õpilane võrrelda Eesti ja oma päritolumaal kultuuriruumi. Teemasid käsitledes peetakse silmas nende päevakohasust, õpilase huve ning kursuse keeletaset. Kultuuriteadlikkust kujundades juhitakse õpilase tähelepanu erinevustele suhtlemisel emakeeles ja eesti keeles ning neid erinevusi selgitavatele kultuurinähtustele. Õpilane teab oma kohta ja vastutust ühiskonnas ning suudab anda adekvaatseid hinnanguid ühiskonnas toimuvale.

Gümnaasiumi keeletunnis suheldakse ainult eesti keeles. Õpetuses kasutatakse kommunikatiivse keeleõppe põhimõtteid. Rõhk on interaktiivsel õppimisel ja õpitava keele kasutamisel. Rakendatakse jätkuvalt paaris- ja rühmatööd, toetatakse eestikeelse suhtlus- ja esinemisoscuse väljakujunemist, kasutades selleks nt väitlusi, referaate, uurimistöid, arvutiesitlusi, suhtlusportaale, blogisid jne. Erinevate tegevuste kaudu loob õpetaja võimaluse kasutada eesti keelt aktiivselt ka väljaspool tunde. Suureneb iseseisvus eestikeelse info otsimisel ning kasutamisel.

Keeleteadmised ei ole eesmärk omaette, vaid vahend parema keeleoscuse omandamiseks. Keele struktuuri õpitakse kontekstis. Õppes on jätkuvalt tähtis õpioskuste arendamine, mis toetab edasisi keeleõpinguid ning paneb aluse elukestvale õppele.

2.3 Õppetegevus

Õpet kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhkuseks ja huvitegevusteks;
- 3) võimaldatakse õppida üksi ja koos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseiks ning iseseisvaiks õppijaiks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;

- 5) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogial põhinevaid õpikeskkondi, õppematerjale ja -vahendeid;
 - 6) mitmekesistatakse õpikeskkonda: muuseumid, näitused, teater, kino, kontserdid, arvuti/multimeediaklass, õpilasvahetus, õppereisid, kohtumised õpitavat keelt emakeelena kõnelejatega jne;
 - 7) kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: rollimängud, arutelud, diskussioonid, projektõpe jne.
- Õppesisu käsitlemises teeb valiku aineõpetaja arvestusega, et kirjeldatud õpitulemused, üld- ja valdkonnapädevused ning ainepädevused oleksid saavutatud.

2.4 Füüsiline keskkond

Kool korraldab õppe:

- 1) vajaduse korral rühmades;
- 2) klassis, kus on keeleõppe eesmärkide saavutamist toetav ruumikujundus koos vajaliku õppematerjali, sisustuse ja tehniliste abivahenditega.

2.5 Hindamise üldalused

Õpitulemuste hindamise eesmärk on toetada õpilase arengut, innustada õpilast sihikindlalt õppima, suunata tema enesehinnangu kujunemist, tekitada huvi eesti keele õppimise vastu ning luua niiviisi alus elukestvale võõrkeeleõppele. Hindamisel lähtutakse gümnaasiumi riikliku õppekava üldosa sätetest. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekavas taotletavatele õpitulemustele. Gümnaasiumis hinnatakse kõiki keeleoskuse aspekte. Puudustele juhib õpetaja tähelepanu taktitundega, osutades võimalustele neist üle saada.

Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Õpilane teab, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid. Õpitulemused sisaldavad hoiakuid ja väärtusi, mille kohta antakse sõnalist tagasisidet. Tagasiside andmisel (sh keeleliste õpitulemustele) kasutatakse kõrvuti õpetaja hinnangutega õpilaste enesehindamist ja kaaslaste antud hinnanguid, mille alusel tehakse ettepanekuid edaspidisteks toetavateks tegevusteks. Õpilast suunatakse märkama oma edusamme ja kasutama saavutatut edasiõppides, seadma ise endale õpieesmärke ning andma oma teadmistele ja oskustele hinnangut eesti keeles.

2.6 Läbivad teemad

Eesti keele võõrkeelena kajastab õpieesmärke ja teemasid, mis toetavad õpilase algatusvõimet, mõtteaktiivsust ning läbivate teemade omandamist,

kasutades selleks sobivaid eestikeelseid (autentseid) alustekste ning erinevaid pädevusi arendavaid töömeetodeid.

Kõiki läbivaid teemasid käsitletakse viie teemavaldkonna kaudu. Eelkõige on läbivad teemad seotud järgmiste teemavaldkondadega:

- 1) „Haridus ja töö”, „Inimene ja ühiskond” – *elukestev õpe ja karjääri planeerimine*. Õpilane oskab teha elukäiku puudutavaid valikuid ning omab teadmisi töömaailmast; mõistab ja väärtustab elukestvat õpet kui elustiili ning mõtestab oma karjääri planeerimist kui jätkuvat otsuste tegemise protsessi.
- 2) „Keskkond ja tehnoloogia”, „Inimene ja ühiskond” – *keskkond ja jätkusuutlik areng*. Õpilane langetab keskkonnavalastes küsimustes otsuseid ja annab neile hinnanguid. On kujunenud keskkonnakaitseküsimustega kriitiliselt mõtlevaks kodanikuks.
- 3) „Eesti ja maailm”, „Haridus ja töö”, „Inimene ja ühiskond” – *kodanikualgatus ja ettevõtlikkus*. Õpilane on võimeline kohalikul ja riigi tasandil langetama eakohaseid otsuseid. Tunneb end aktiivse ja informeeritud kodanikuna.
- 4) „Eesti ja maailm”, „Kultuur ja looming”, „Inimene ja ühiskond” – *kultuuriline identiteet*. Õpilane väärtustab ja tunneb huvi oma kultuuri ja teiste (Eesti ja EL-liikmesriikide) kultuuride vastu. On vaba eelarvamustest.
- 5) „Keskkond ja tehnoloogia”, „Inimene ja ühiskond” – *teabekeskkond*. Õpilane teeb meediatarbijana iseseisvaid valikuid ja põhjendab neid, lähtudes oma erinevatest huvidest ja vajadustest. On kursis avalikus ruumis tegutsemise reeglitega ja taunib nende rikkumist. Mõistab meedia rolli ühiskonnas. Oskab oma sõnumi vormistada ja edastada.
- 6) „Keskkond ja tehnoloogia”, „Inimene ja ühiskond” – *tehnoloogia ja innovatsioon*. Õpilane oskab kasutada tänapäevaseid tehnoloogiaid ja on suuteline ise muutuma kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas. Tal kujuneb positiivne suhtumine tehnoloogilistesse innovatsioonidesse.
- 7) „Keskkond ja tehnoloogia”, „Inimene ja ühiskond” – *tervis ja ohutus*. Õpilane kasvab vaimselt, emotsionaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks.
- 8) läbivat teemat „*Väärtused ja kõlblus*” käsitletakse kõigis viies teemavaldkonnas. Õpilane arendab mõtlemise ja argumenteerimisoskust, kogub asjakohast teavet ja teeb üldistusi, tuues esile seoseid erinevate valdkondade, varasemate teadmiste ja kogemustega.

2.7 Lõiming teiste õppeainetega ja üldpädevused

Eesti keele õppes kasutatavad materjalid täiendavad teadmisi, mida õpilane omandab teistesõppeainetes, andes õpilasele keelevahendid erinevate valdkondade teemade käsitlemiseks. Eesti keele kui teise keele omandamisel tuleks kasutada koostöös teiste ainevaldkondadega keeleoskuse integreeritud õppematerjale, s.o lõimitud aine- ja keeleõpet. Eesti keelt oskav õpilane pääseb muu hulgas ligi eestikeelsetele lisateabeallikatele (teatmeteoste, kirjandusele, internetile jt), toetades sel moel materjali otsimist mõne teise õppeaine jaoks.

Keel ja kirjandus. Eesti keele õppimisel on kõige otsesem seos keele ja kirjandusega, sest mõlemas arendatakse oskust kasutada keelt erinevates suhtlusolukordades, et saavutada oma eesmärged, arvestades suhtlusnorme ja keelekasutustavasid. Mõlemas valdkonnas arendatakse kirjalikku ja suulist

eneseväljendusoskust, luuakse tekste ning õpitakse neist aru saama. Kõik need teadmised ja oskused kantakse järgmist keelt õppides üle uude kultuurikonteksti.

Matemaatika. Matemaatikapädevuse arengut toetab numbrite tundmise ja arvutamise kõrval erinevates alustekstides sümbolite, graafikute, tabelite ning diagrammide abil esitatud teabe mõistmise, seostamise ja edastamise oskuse arendamine. Mõlemas valdkonnas arendatakse funktsionaalset lugemisoskust, oskust loogiliselt arutleda ja põhjendada, suutlikkust ennast selgelt ja täpselt väljendada.

Loodus- ja sotsiaalsed. Lõiming saavutatakse erinevate teemavaldkondade ja nendes kasutatavate alustekstide ning õppetegevuste kaudu. Eesti keele õppes juhitakse õpilasi muu hulgas väärtustama looduslikku mitmekesisust ning vastutustundlikku ja säästvat eluviisi; ära tundma kultuurilist eripära ning järgima üldtunnustatud käitumisreegleid; omandama teadmisi kodanikuõigustest ning -vastutusest; kujundama oma arvamust ning olema aktiivne ja vastutustundlik kodanik.

Kunstiained. Kunstipädevusega puututakse kokku kultuurilise teadlikkuse kujundamise kaudu, õppides tundma eri maade kultuuripärandit nii teemade kui ka vahetute kunstielamuste kaudu (kino, teater, kontserdid, muusika, näitused, muuseumid jm). Õpilasi suunatakse märkama ja väärtustama erinevaid kultuuritraditsioone, kunstide mitmekesisust ning maailma kultuurilist eripalgelisust.

Kehaline kasvatus. Kehakultuuripädevus seostub eesti keele õppimisel tervisliku eluviisi ja kehalise aktiivsuse väärtustamisega. Keeleõppes (nii nagu kehalises kasvatuseski) on oluline salliv suhtumine kaaslastesse, ausa mängu reeglite järgimine ning oskus teha koostööd.

Võõrkeelte valdkonda kuuluvate ainete õpetamisega kujundatakse kõiki üldpädevusi (väärtuspädevust, sotsiaalset pädevust, enesemääratluspädevust, õpipädevust, suhtluspädevust, matemaatikapädevust, ettevõtlikkuspädevust) seatud eesmärkide, käsitletavate teemade ning erinevate õpimeetodite ja -tegevuste kaudu.

Väärtuspädevust toetatakse Eesti kultuuri tundmaõppimise kaudu. Õpitakse mõistma ja aktsepteerima erinevaid väärtussüsteeme, mis lähtuvad kultuurilisest eripärast.

Sotsiaalne pädevus annab võimaluse ennast eesti keeles edukalt teostada. Erinevates igapäevastes suhtlussituatsioonides toimetulekuks on lisaks sobivate keelendite valikule vaja teada Eesti kultuuritausta ja sellest tulenevaid käitumisreegleid ning ühiskonnas kehtivaid tavasid. Seetõttu on sotsiaalne pädevus seotud ka väärtuspädevusega. Sotsiaalse pädevuse kujundamisele aitab kaasa erinevate õpitöövormide kasutamine (nt rühmatöö, projektöpe) ning aktiivne osavõtt eesti keelega seotud kultuuriprogrammidest.

Enesemääratluspädevus areneb kasutatavate teemade kaudu. Iseendaga ja inimsuhetega seonduvat saab eesti keele tunnis käsitleda arutluste, rollimängude ning muude õpitegevuste kaudu, mis aitavad õpilastel jõuda iseenda sügavama mõistmiseni. Oma tugevate ja nõrkade külgede hindamine on tihedalt seotud õpipädevuse arenguga.

Õpipädevust kujundatakse pidevalt erinevaid õpistrateegiaid rakendades (nt teabe otsimine eestikeelsetest allikatest, sõnaraamatu kasutamine). Olulisel kohal on eneserefleksioon ning õpitud teadmiste ja oskuste analüüsimine (nt Euroopa keelemapi põhimõtetest lähtuvalt).

Suhtluspädevus on eesti keele õppe keskne pädevus. Eesti keele õpetuse eesmärgid lähtuvad otseselt suhtluspädevuse komponentidest ning nende sisust. Hea eneseväljendus-, teksti mõistmise ja tekstiloome oskus on eduka suhtlemise eelduseks.

Matemaatikapädevusega on eesti keele õppel kõige väiksem kokkupuude, kuid see on olemas, sest suhtluspädevuse raames tuleb osata eesti keeles arvutada (nt sisseoste tehes), samuti saab teemade raames käsitleda matemaatikapädevuse vajalikkust erinevates elu- ja tegevusvaldkondades.

Ettevõtlikkuspädevus kaasneb eelkõige enesekindluse ja julgusega, mida annab inimesele eesti keele oskus.

Toimetulek eestikeelses keskkonnas avardab õppija võimalusi oma ideede ja eesmärkide teostamisel ning loob eeldused koostööks teiste eesti keelt valdavate ea- ja mõttekaaslastega. Eesti keele õpetamisega kujundatakse kõiki üldpädevusi (väärtuspädevust, sotsiaalset pädevust, enesemääratluspädevust, õpipädevust, suhtluspädevust, matemaatikapädevust, ettevõtlikkuspädevust) seatud eesmärkide, käsitletavate teemade ning erinevate õpimeetodite ja -tegevuste kaudu.

3. Gümnaasiumi õpitulemused

Gümnaasiumi lõpetaja:

- 1) mõistab konkreetsel või abstraktsel teemal keerukate tekstide ning mõttevahetuse tuuma;
- 2) suhtleb eesti keelt emakeelena kõnelejaga spontaanselt ja ladusalt;
- 3) loob erinevatel teemadel sidusa ja loogilise teksti;
- 4) selgitab oma vaatenurka ning hindab kõnealuste seisukohtade tugevaid ja nõrku külgi; suudab teha üldistusi ning kokkuvõtteid;
- 5) arvestab eesti kultuurinorme ja -tavasid;
- 6) tunneb huvi Eesti ühiskonna- ja kultuurielu vastu, loeb eestikeelset kirjandust ja trükimeediat; vaatab filme, telesaateid ja teatrietendusi ning kuulab raadiosaateid;
- 7) kasutab eestikeelseid teabeallikaid (nt sõnaraamatud, internet) vajaliku info otsimiseks erinevates valdkondades;
- 8) omandab keeleoskuse, mis võimaldab avalikult esineda;
- 9) seab õpieesmärke ja hindab nende saavutatuse taset ning vajaduse korral valib ja muudab oma õppimisstrateegiaid;
- 10) seostab omandatud teadmisi nii võõrkeelte valdkonna kui ka teiste eluvaldkondade teadmistega.

Keeleoskuse tase gümnaasiumi lõpus:

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
Rahuldav õpitulemus	B2.1	B2.1	B2.1	B1.2
Hea õpitulemus	B2.2	B2.2	B2.2	B2.1
Väga hea õpitulemus	B2.2–C1	B2.2–C1	B2.2–C1	B2.2

Osaoskuste õpitulemused esitatakse ainekava lõpus.

4. 10.klass**4.1 Õppesisu (üldmaht 140 tundi, 4 kursust)**

Õppesisu	Õpitulemused	Õppega seotud tegevuste orienteeruv maht
I KURSUS – HARIDUS (35 tundi)		
1) riiklikud ja eraõppeasutused, koolitused;	Jutustab Eesti haridussüsteemist ja oma linnas asuvatest õppeasutustest ja koolituste võimalustest. Nimetab koolitüüpe, arutleb nende plussidest ja miinustest.	6

2) kohustuslik kooliharidus, iseõppimine;	Teab Eesti seadusandlust hariduse kohta, leiab infot iseõppimise võimaluste kohta	6
3) koolikeskkond ja -traditsioonid; noorteorganisatsioonid;	Jutustab koolikeskkonnast ja –traditsioonidest. Nimetab Eestis ja mujal tegutsevaid noorteorganisatsioone.	8
4) edasiõppimisvõimalusi Eestis ja välismaal;	Teab edasiõppimise võimalusi Eestis ja välismaal. Teadvustab iseõppimise ja pideva õppimise olulisust.	8
5) elukestev õpe	Mõistab enesetäiendamise olulisust, leiab selleks võimalusi. Jutustab oma tulevikuplaanidest.	7
II KURSUS – GEOGRAAFILINE KESKKOND (35 tundi)		
1) keskkonna ja inimese suhted, keskkonnateadlikkus: looduslik tasakaal, puutumatu loodus; tööstus- ja kultuurmaastikud, kaitsealad; saasteallikad;	Teab, mis on ümbritsev keskkond ja inimese rollist selles. Teab looduskaitse vormidest. Jutustab looduses käitumise normidest. Teeb ettekande ja/või esitluse Eesti looduskaitsealadest või rahvusparkidest.	14
2) loodusliku tasakaalu kadumisest tingitud ohud keskkonnale ja inimestele; kliima ja kliimamuutused;	Teab loodusliku tasakaalu kadumise probleemidest, nimetab maailma loodusega seotud globaalseid probleeme.	13
3) keskkonna jätkusuutlik areng.	Räägib loodussäästlikust tarbimisest ja taastuvatest energiaallikatest, arutleb keskkonnast ja jätkusuutlikust arengust.	8
III KURSUS – TEHNOLOOGIA (35 tundi)		
1) teadus- ja tehnikasaavutused ning nende	Räägib kaasaegsetest teadus- ja tehnikasaavutustest ning nende rakendamisest	10

rakendamine igapäevaelus;	igapäevaelus. Teab tehnikahittidest.	
2) teabekeskond: infootsing ja -vahetus;	Teab mõisteid infoühiskond, infoajastu, infovahetus, info hankimine, tarbimisühiskond. Räägib erinevatest infovahetus- ja hankimisviisidest. Teab internetiohtudest ja autoriõigustest. Teab ja kasutab e-riigi võimalusi.	12
3) keeletehnoloogilisi rakendusi igapäevaelus: elektroonsed sõnastikud, keeleõppematerjalid, arvutipõhine keeleõpe,	Kasutab elektroonilisi sõnastike, keeleõppematerjale, tõlkeabiprogramme.	6
4) biotehnoloogia igapäevaelus: olmekeemia, kosmeetika- ja toiduainetööstus jne.	Oskab valida ja kirjeldada olmekeemia kaupu. Teab biotehnoloogiliste vahendite kasutamisest igapäevaelus.	7
IV KURSUS – ELUKESKKOND (35 tundi)		
1) elutingimused erineva kliima ja rahvastusega aladel;	Teab elutingimustest erineva kliima ja rahvastusega aladel, võrdleb ja kirjeldab neid.	8
2) sotsiaalsete hüvede olemasolu ja nende kättesaadavus (nt arstiabi, pensionid, riiklikud toetused ja fondid, abirahad, soodustused puudega inimestele);	Teab, mis on heaolu ühiskond ja riik. Leiab infot sotsiaalsetest hüvedest. Räägib arstiabi kättesaadavusest nii Eestis kui ka ELis. Teab toetuste ja hüvitiste saamise võimalustest.	10
3) säästlik eluviis;	Teab säästliku eluviisi põhimõtteid, arutleb sellest problemaatikast	7
4) sotsiaalne miljöö: põhirahvusest koosnev või mitmekeelne ja -kultuuriline ühiskond; lähinaabrid.	Teab mitmekeelse ja -kultuurilise ühiskonna problemaatikat ning oskab avaldada arvamust. Analüüsib statistilisi andmeid. Kirjeldab lähinaabrite eluviisi ja kombeid.	10

5. 11. klass

5.1 Õppesisu (üldmaht 140 tundi, 4 kursust)

Õppesisu	Õpitulemused	Õppega seotud tegevuste orienteeruv maht
V KURSUS - INIMENE KUI LOODUSE OSA. INIMESTE SUHTLUS (35 tundi)		
1) eluring: sünd, elu ja surm;	Teab ja kirjeldab inimese elu erinevaid eluetappe.	4
2) tasakaal inimese ja looduse vahel (nt loodushoidlik eluviis, aukartus looduse ees);	Teadvustab inimese olemasolu kui looduse osa, kirjeldab loodushoidlikku eluviisi.	8
3) elulaad ehk olemise viis (nt loodus- ja inimsõbralik, tervislik)	Räägib tervislikust eluviisist (tervislik toitumine, füüsiline aktiivsus, kahjulike harjumuste vältimine). Räägib tolerantsest suhtumisest.	12
Inimeste suhtlus: 1) suhtlusvahendid: loomulik keel ja kehakeel (nt sõnavalik, žestid, miimika);	Kirjeldab inimestevahelisi suhtustüüpe ja -vahendeid ja toob näiteid. Teab ja kirjeldab kehakeelt ja selle tähendust.	7
2) meedia kui suhtluskanal ja -vahend.	Räägib meediast kui suhtlusvahendist, tutvustab erinevaid infoallikaid. Räägib meedia olulisusest, usutavusest, mõjutamisest. Räägib reklaamist kui mõjutusvahendist.	4

VI KURSUS - INIMENE KUI INDIVIID (35 tundi)		
1) inimese loomus ja käitumine, vastuoludesse sattumine;	Kirjeldab inimese loomust ja käitumist, analüüsib ja kirjeldab erinevaid inimese käitumisega seotud olukordi. Kirjeldab enda hingerahu kaitsemehhanisme.	8
2) iga inimese kordumatu eripära;	Väärtustab ja kirjeldab iga inimese kordumatut eripära, toob välja inimese individuaalsust iseloomustavaid omadusi.	4
3) väärtushinnangud, vaated elule ja ühiskonnale;	Räägib isiku omadustest ja väärtushinnangutest. Kirjeldab oma tugevaid külgi. räägib enesekehtestamisest ja analüüsib erinevaid situatsioone.	8
4) inimsuhted: isiklikud, emotsionaalsed; sotsiaalsed;	Räägib inimese suhtlemisoskusest ja -mudelitest. Kirjeldab inimese käitumist erinevates olukordades ning annab nõu probleemi lahendamiseks.	8
5) erinevad inimesed ja rahvad (nt keele- ja kultuurierinevused, käitumistavad, kõlblusnormid).	Kirjeldab oma rahvuse kultuuri, käitumistavasid ja kõlblusnorme ja võrdleb neid teiste rahvastega.	7
VII kursus - PERE JA KASVATUS (35 tundi)		
1) perekond; peresuhted, laste ja vanemate omavaheline mõistmine ning üksteisest hoolimine;	Kirjeldab perekonda ja arutleb peresuhete üle. Räägib erinevatest perekonnavormidest, avaldab arvamust sel teemal. Räägib vanemate ja laste suhetest perekonnas. Kirjeldab perekonnatavasid.	18
2) kasvatus: viisakusreeglid, käitumisnormid, väärtushinnangute kujundamine, salliv eluhoiak	Räägib viisakusreeglitest ja käitumisnormidest ning täidab neid. Kirjeldab tolerantset suhtumist teistesse.	17

jne		
VIII kursus – KULTUUR JA LOOMING (35 tundi)		
1) looming: kirjandus, kujutav kunst, helilooming, arhitektuur, tarbekunst, käsitöö jne;	Teab sõna “kultuur” definitsiooni ning räägib erinevatest kultuuriosadest (kirjandus, kujutav kunst, helilooming, arhitektuur, tarbekunst, käsitöö jne). Teeb ettekande ja/või esitluse loomeinimestest.	12
2) rahva ajalooline kultuurimälu; loova mõtte arendamine kogemuse kaudu.	Räägib Eesti kultuuriloo olulisematest sündmustest. Räägib loovusest kultuuritaiese loomisel.	4
Kultuuritraditsioonid ja tavad: 1) rahvapärимused, muistendid, muinasjutud, vanasõnad, kõnekäänud kui rahvatarkuse varamu;	Räägib Eesti kultuuritraditsioonidest ja tavadest, teab erinevaid rahvapärимuse liike. Räägib rahvaluule liikidest ja tõlgendab rahvaluule teoste sõnumit. Kirjutab näidise põhjal omaloomingulise jutu.	12
2) erinevate rahvaste kultuuritraditsioonid, tavad ja uskumused.	Kirjeldab, võrdleb ja väärtustab erinevate rahvaste kultuuritraditsioone, tavasid ja uskumusi.	7

6. 12. klass

6.1 Õppesisu (üldmaht 140 tundi, 4 kursust)

Õppesisu	Õpitulemused	Õppega seotud tegevuste
----------	--------------	-------------------------

		orienteeruv maht
IX KURSUS - EESTI JA MAAILM. Eesti riik ja rahvas (35 TUNDI)		
1) omariiklus ja kodanikuks olemine, riigikaitse;	Räägib Eesti Vabariigi põhiseadusest, omariiklusest. Teab kodaniku õigusi ja kohustusi. Räägib Eesti võimuorganitest. Räägib riigikaitse tugistruktuuridest.	10
2) geograafiline asend ja kliima;	Räägib Eestimaa geograafilisest asendist ja kliimast; kirjeldab ja analüüsib kaarte, skeeme, tabeleid ja diagramme.	6
3)rahvastik: põhirahvus, muukeelne elanikkond, uusimmigrandid; mitmekultuuriline ühiskond.	Kirjeldab Eesti rahvastiku koosseisu, arutleb tolerantsest suhtumisest teiste rahvuste esindajatesse. Avaldab arvamust uusimmigrantide probleemide kohta.	8
Eesti keel ja eesti meel: 1) rahvuslik identiteet; kultuuritraditsioonid;	Räägib rahvuslikust identiteedist ja eri rahvuste kultuuritraditsioonidest, võrdleb neid.	6
2) kodukoha lugu.	Teab Tallinna ajalugu, haldusjaotust, erinevate linnaametite asukohti ja tegevusalasid.	5
X kursus - Eesti ja teised riigid. Ühiskond kui eluavalduste kogum (35 TUNDI)		
1) Eesti kui Euroopa Liidu liikmesriik: ELi liikmesriigid, ELi töökorraldus;	Teab ja räägib Eestist kui Euroopa Liidu liikmesriigist. Teab ja räägib ELi ajaloost, liikmesriikidest, ELi töökorraldusest ja tähtsamatest institutsioonidest. Teab ja kirjeldab oma õigusi ja kohustusi ELi kodanikuna. Räägib Eesti tulevikust ELi koosseisus.	8
2) Eesti koht maailmas: rahvusvaheline koostöö.	Teab, räägib ja kirjutab Eesti osalusest erinevate valdkondade rahvusvahelisest koostööst.	4

Ühiskond kui eluavalduste kogum: 1) majanduselu: tõusud ja mõõnad, heaoluühiskond;	Räägib majanduselust. Loeb ja analüüsib erinevaid diagramme, tabeleid, skeeme. Kirjeldab heaoluühiskonda.	4
2) sotsiaalsfäär, elatustase, heategevus;	Kirjeldab sotsiaalvaldkondi ja erinevate sotsiaalarühmade elatustaset. . Arutleb heategevuse olemusest ja vajadusest.	8
3) ebaterved eluviisid, kuritegevus.	Teab tervisliku eluviisi kriteeriume, räägib ja kirjutab ebatervetest eluviisidest. Kirjeldab ohtlikku olukorda, oskab abi kutsuda, olukorda kirjeldada.	11
XI KURSUS - HARIDUS JA TÖÖ (35 tundi)		
Tööelu: 1) teadlik eneseteostus; elukutsevaliku võimalusi ja karjääri planeerimine;	Kirjeldab erinevaid elukutseid, hindab neid endale ja oma iseloomule sobivuse seisukohalt. Arutleb elukutsevalikute üle, räägib ja kirjutab edukusest, karjäärist, selle planeerimisest ja oma tulevikuplaanidest.	8
2) töötamine: eluloo koostamine, tööleping, töövestlus;	Teab ja kirjeldab käitumistavasid töointervjuul, töötamismõimalusi, koostab CV, kirjutab motivatsiooni- ja poolametliku kirja, vastab ankeetide/küsimustike küsimustele. Oskab leida sobivat töökohta kasutades erinevaid infoallikaid.	8
3) töö kui toimetulekuallikas; raha teenimine (nt sissetulekud ja väljaminekud, hinnad); tööpuudus;	Koostab pere eelarve, kirjeldab sissetulekuid ja väljaminekuid. Arutleb kriitiliselt tööpuudusest, tuues esile selle põhjusi ja tagajärgi.	8
4) vastutustundlik suhtumine oma töösse; hoolivus enese ja teiste suhtes;	Kirjeldab käitumistavasid tööl, räägib töökultuurist, arutleb koostöö võimalustest töökollektiivis.	5

5) töötaja ja tööandja õigused ning vastutus, ametiühingud, katseaeg, osalise või täisajaga töö, puhkus;	Orienteerub Eesti seadusandluses, teab ja kirjeldab töötajate õigusi ja kohustusi. Tutvub ja räägib ametiühingu tegevustest. Arutleb naiste ja meeste õigustest ja võrdsusest	6
XII KURSUS - HARIDUS JA TÖÖ (35 TUNDI)		
6) suhted töökollektiivis; meeldiv ja sundimatu miljö, motiveeritud töötaja;	Räägib töökollektiivi töökultuurist, töökoha füüsilisest ja emotsionaalsest keskkonnast, arutleb töömotivatsiooni teguritest.	4
7) vajalikud eeldused oma tööga toimetulekuks; puudega inimeste töö	Kirjeldab ja põhjendab elukutseks vajalikke omadusi ja oskusi. Arutleb puuetega inimeste töövõimalustest.	4
Kordamine <ol style="list-style-type: none"> 1. Eesti ja maailm 2. Kultuur ja looming 3. Keskkond ja tehnoloogia 4. Haridus ja töö 5. Inimene ja ühiskond 	<ul style="list-style-type: none"> • Suudab jälgida abstraktset teemakäsitlust (nt vestlus, loeng, ettekanne) ja saab aru keeruka sisuga mõttevahetusest (nt väitlus), milles kõnelejad väljendavad erinevaid seisukohti. • Põhjendab oma seisukohti ja eesmärgi. • Suudab lugeda pikki ja keerukaid, sh abstraktseid, tekste, leiab neist asjakohase teabe (valiklugemine) ning oskab selle põhjal teha üldistusi teksti mõtte ja autori arvamuse kohta. • Loeb iseseisvalt, kohandades lugemise viisi ja kiirust sõltuvalt tekstist ja lugemise eesmärgist. • Väljendab ennast selgelt, suudab esineda pikemate monoloogidega. • Suhtleb erinevatel teemadel, oskab vestlust juhtida ja anda tagasisidet. • On võimeline jälgima oma keelekasutust, vajaduse korral sõnastab öeldu ümber ja suudab parandada enamiku vigadest. • Kirjutab seotud tekstide konkreetsetel ja üldisematel teemadel (nt seletuskiri, uudis, kommentaar, essee). 	27

7. Hindamine

Hindamisel lähtutakse vastavatest gümnaasiumi riikliku õppekava üldosa sätetest. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemused sisaldavad hoiakuid ja väärtusi, mille kohta antakse sõnalist tagasisidet. Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ja vastavuses õpitulemustega. Õpilane teab, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid.

Hindamismudelid

Kirjaliku töö hindamismudel

5 - sisu asjakohane, tekst õige pikkusega, loogiline ja ladus; sõnavara on asjakohase ulatusega, sõnakasutus täpne; võib esineda üksikuid kirja- ja keelevigu, mis ei häiri tekstist arusaamist;

4 - sisu asjakohane, tekst õige pikkusega, loogiline ja küllaltki sidus; võib esineda üksikuid kirja- ja keelevigu, mis ei häiri tekstist arusaamist;

3 - sisu pealiskaudne, tekst enam-vähem õige pikkusega; rahuldav keelekasutus; esineb kirja- ja keelevigu, kuid teksti mõte on siiski enamasti arusaadav;

2 - ülesandest saadakse üldjoontes aru, kuid selle täitmises on puudujääke; tekst halvasti struktureeritud, mistõttu teksti mõttest arusaamine nõuab lugejapoolset pingutust; palju eri tüüpi keele- ja/või kirjavigu;

1 – ülesandega ei saada hakkama.

Suulise töö hindamismudel

5 - kõne on piisavalt sujuv, sõnavara ülesande täitmiseks piisav, grammatika piisavalt korrektne;

4 - kõne on suhteliselt vaba ja arusaadav; sõnavaras esineb ülesannete täitmisel üksikuid lünki; grammatika tundmine hea, kuigi võib esineda ebakorrektsusi;

3 - kõne pole sujuv, sõnavara on piiratud, esineb häirivaid grammatikavigu, kuid öeldu üldmõte on arusaadav;

2 - sõnavara äärmiselt piiratud, mistõttu ülesanded jäävad suures osas täitmata; grammatika ebakorrektne ja takistab öeldu mõistmist;

1 – ülesandega ei saada hakkama.

Testid, kontrolltööd

90%-100% - “5”

75% - 89% - "4"

50% - 74% - "3"

20% - 49% - "2"

0% - 19% - "1"

Kujundav hindamine

Iga kursuse lõpus täidab õpilane enesehinnangulehte, millele lisab õpetaja oma kommentaari.

3. KEELEOSKUSTASEMED B1.2.-C1

Osaoskuste õpitulemused

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine	Grammatika korrektsus
B1.2	Saab kuuldust aru, taipab nii peamist sõnumit kui ka üksikasju, kui räägitakse üldlevinud teemadel	Loeb ja mõistab mõneleheküljelisi selge arutluskäiguga tekste erinevatel teemadel (nt noortele mõeldud	Oskab edasi anda raamatu, filmi, etenduse jms sisu ning kirjeldada oma muljeid.	Oskab koostada eri katest pärineva info põhjal kokkuvõtte (nt iülevaade	Oskab üsna õigesti kasutada tüüpkeelendeid ja moodustusmalle. Kasutab tuttavas olukorras

	(nt uudistes, spordireportaažides, intervjuudes, ettekannetes, loengutes) ning kõne on selge ja üldkeelne.	meediatekstid, mugandatud ilukirjandustekstid). Suudab leida vajalikku infot pikemast arutlevast laadi tekstist. Kogub teemakohast infot mitmest tekstist. Kasutab erinevaid lugemisstrateegiaid (nt üldlugemine, valiklugemine). Tekstides esitatud detailid ja nüansid võivad jääda selgusetuks.	Tuleb enamasti toime vähem tüüpilistes suhtlusolukordades. Kasutab põhisonavara ja sagedamini esinevaid väljendeid õigesti; keerukamate lausestruktuuride kasutamisel tuleb ette vigu. Väljendab ennast üsna vabalt, vajaduse korral küsib abi. Hääldus on selge, intonatsiooni- ja rõhuvead ei häiri suhtlust.	sündmustest, isikutest). Oskab kirjeldada tegelikku või kujuteldavat sündmust. Oskab isiklikus kirjas vahendada kogemusi, tundeid ja sündmusi. Oskab kirjutada õpitud teemal oma arvamust väljendava lühikirjandi. Oma mõtete või arvamuste esitamisel võib olla ebalelisi ebatäpsusi, mis ei takista kirjutatu mõistmist.	grammatiliselt üsna õiget keelt, ehkki on märgata emakeele mõju. Tuleb ette vigu, kuid need ei takista mõistmist.
B2.1	Saab aru nii elavast suulisest kõnest kui ka helisalvestistest konkreetsetel ja abstraktsetel teemadel, kui kuuldu on üldkeelne ja suhtlejaid on rohkem kui kaks. Saab aru loomuliku	Loeb ja mõistab mitmeleheküljelisi tekste (nt artiklid, ülevaated, juhendid, teatme- ja ilukirjandus), mis sisaldavad faktiinfot, arvamusi ja hoiakuid. Loeb ladusalt, lugemissonavara on ulatuslik, kuid	Esitab selgeid üksikasjalikke kirjeldusi üldhuvitavatel teemadel. Oskab põhjendada ja kaitsta oma seisukohti. Oskab osaleda arutelus ja	Kirjutab seotud tekste konkreetsetel ja üldisematel teemadel (nt seletuskiri, uudis, kommentaar). Põhjendab oma seisukohti ja eesmärke. Oskab kirjutada kirju, mis on seotud õpingute	Valdab grammatikat küllaltki hästi. Ei tee väärilmõistmist põhjustavaid vigu. Aeg-ajalt ettetulevaid väärtusi, juhuslikke vigu ning lauseehituse lapsusi suudab enamasti ise parandada.

	tempoga kõnest.	raskusi võib olla idioomide mõistmisega. Oskab kasutada ükskeelset seletavat sõnaraamatut.	kõnevooru üle võtta. Kasutab mitmekesisist sõnavara ja väljendeid. Kasutab keerukamaid lausestruktuure, kuid neis võib esineda vigu. Kõne tempo on ka pikemate kõnelõikude puhul üsna ühtlane; sõna- ja vormivalikuga seotud pause on vähe ning need ei sega suhtlust. Intonatsioon on enamasti loomulik.	või tööga. Eristab isikliku ja ametliku kirja stiili. Oskab korduste vältimiseks väljendust varieerida (nt sünonüümid). Võib esineda ebatäpsusi lausestuses, eriti kui teema on võõras, kuid need ei sega kirjutatu mõistmist.	
B2.2	Suudab jälgida abstraktset teemakäsitlust (nt vestlus, loeng, ettekanne) ja saab aru keeruka sisuga mõttevahetusest (nt väitlus), milles kõnelejad väljendavad erinevaid seisukohti. Mõistmist võivad takistada tugev taustamüra, keelenaljad,	Suudab lugeda pikki ja keerukaid, sh abstraktseid, tekste, leiab neist asjakohase teabe (valiklugemine) ning oskab selle põhjal teha üldistusi teksti mõtte ja autori arvamuse kohta. Loeb iseseisvalt, kohandades lugemise viisi ja kiirust sõltuvalt tekstist ja lugemise eesmärgist. Raskusi võib olla idioomide	Väljendab ennast selgelt, suudab esineda pikemate monoloogidega. Suhtleb erinevatel teemadel, oskab vestlust juhtida ja anda tagasisidet. On võimeline jälgima oma	Oskab kirjutada esseed: arutluskäik on loogiline, tekst sidus ja teemakohane. Oskab refereerida nii kirjalikust kui ka suulisest allikast saadud infot. Kasutab erinevaid keeleregistreid sõltuvalt adressaadist (nt eristades isikliku, poolametliku ja ametliku kirja stiili).	Valdab grammatikat küllaltki hästi. Ei tee vääritimõistmist põhjustavaid vigu. Aeg-ajalt ettetulevaid vääratusi, juhuslikke vigu ning lauseehituse lapsusi suudab enamasti ise parandada.

	idioomid ja keerukad tarindid.	ja kultuurisidusate vihjete mõistmisega.	keelekasutust, vajaduse korral sõnastab öeldu ümber ja suudab parandada enamiku vigadest. Oskab valida sobiva keeleregistri. Kõnerütmis ja -tempos on tunda emakeele mõju.	Lausesiseseid kirjavahemärke kasutab enamasti reeglipäraselt.	
C1	Mõistab pingutuseta ka abstraktsetel ja tundmatutel teemadel kuuldut (nt film, pikem vestlus, vaidlus). Suudab kriitiliselt hinnata kuuldu sisu ning tõstatatud probleeme. Mõistmist võivad raskendada haruldased idioomid, võõras aktsent, släng või murdekeel.	Loeb pikki keerukaid erineva registri ja esituslaadiga tekste. Loeb kriitiliselt, oskab ära tunda autori hoiakud, suhtumise ja varjatult väljendatud mõtted. Stiilinüanssidest, idioomast ning teksti keerukatest üksikasjadest arusaamine võib nõuda kõrvalist abi (nt sõnastik, emakeelekõneleja nõuanne).	Väljendab ennast ladusalt ja spontaanselt. Suudab raskusteta ja täpselt avaldada oma mõtteid ning arvamusi erinevatel teemadel. Keelekasutus on paindlik ja loominguiline. Suudab saavutada suhtluseesmärke. Sõnavara on rikkalik, võib esineda üksikuid vigu sõnade semantilistes seostes, rektsioonistruktuurides	Oskab kirjutada põhjalikku ülevaadet mitmest kirjalikust allikast saadud teabe põhjal (nt retsensioon, arvustus). Suudab toimetada kirjalikke tekste. Oskab kirjutada loogiliselt üles ehitatud kirjeldavaid, jutustavaid ja arutlevaid tekste, mis tekitavad huvi ning mida on hea lugeda. Võib esineda juhuslikke õigekirja- ja interpunktsioonivigu.	Kasutab grammatiliselt õiget keelt, vigu tuleb ette harva ning neid on raske märgata.

			ja sõnajärjes.		
--	--	--	-------------------	--	--